

Sendikalar Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 24 . 7 . 1963 - Sayı : 11462)

No.
274

Kabul tarihi
15 . 7 . 1963

İşçi ve işveren meslekî teşekkülleri

MADDE 1. — 1. Sendika, birlik, federasyon ve konfederasyonlar, bu kanuna göre işçi sayılanların ve işverenlerin, müşterek iktisadi, sosyal ve kültürel menfaatlerini korumak ve geliştirmek için kurdukları meslekî teşekküllerdir .

2. Yukardaki bendde zikredilen meslekî teşekküllerin kurulması serbest ve ihtiyaridir.

3. Bu teşekküllerin kuruluşunda, üyeliğinde, teşekküldeki görevlere seçilmekte veya görevlerde kullanılmakta ve teşekkül hizmetlerinden istifadede cins, aile, ırk, renk, dil, din, mezhep, inanç, siyasi kanaat ve siyasi parti farkı gözetilemez.

İşçi sendikası üyeliği

MADDE 2. — 1. Hizmet akdine göre çalışmayı veya nakliye mukavelesine göre esas itibarıyla bedeni hizmet arzı suretiyle çalışmayı ya da neşir mukavelesine göre eserini nâşire terk etmeyi meslek edinmiş bulunanlar ve âdi şirket mukavelesine göre ortaklık payı olarak esas itibarıyla fizikî veya fikrî emek arzı suretiyle bir işyerinde çalışanlar - bu mukavelelerin aynı durumdadaki herkese fiilen açık olması kaydıyla -, bu kanun bakımından işçi sayılırlar. Bu kanun bakımından işçi sayılan kimseler, işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

İşçi niteliği taşımayan kamu hizmeti görevlilerinin bu madde gereğince sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakları ve bunların kuracakları sendikalarla bu sendikaların kuracakları birlik, federasyon ve konfederasyonların özellikleri özel kanunla düzenlenir.

Bu maddenin kapsamına girip de kooperatif şirketlerde ortak olanlar ile anonim şirket hissedarlarından her hangi bir suretle imtiyazlı hisse sahibi olmayanların işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakları saklıdır.

1 nci fıkra kapsamına giren kimselerden Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununa tabi olanlar ile Millî Savunma Bakanlığına ve İçişleri Bakanlığı Jandarma Genel Komutanlığına bağlı işyerlerinde çalışıp askerlik yükümlülüğünü yerine getirmekte olanlar dışında kalanların, işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakları saklıdır.

2. Yukardaki bendde sayılan kimseler, çalışma durumu her hangi bir sebeple ortadan kalkmış ise, söz konusu benddeki tarifelere uygun her hangi bir iş veya mesleki, daha önce, - değişik zamanlarda da olsa - en az üç yıl süre ile yapmışlarsa, bu kanuna göre işçi sendikası kurmak ve işçi sendikalarına üye olmak hakkına sahiptirler.

3. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve diğer yönetim ve denetim işlerinde görev alanların, 1 nci bendde yazılı vasıfları kaybetmiş olsalar ve 2 nci bendde yazılı şartları haiz olmasalar dahi, o göreve getirildikleri anda üye oldukları sendikalardaki üyelik sıfatları devam eder.

4. Bu maddeye dayanarak sendika kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahip olanlardan mevzuat veya toplu iş sözleşmesi gereğince bir işletmenin yönetim kurullarında veya benzeri kurullarda işçi temsilcisi sıfatıyla bulunanlar, bu kanun bakımından işçi vasfını muhafaza ederler.

İşveren sendikası üyeliği

MADDE 3. — 1. 2 nci maddeye göre işçi sendikası kurmak ve bu sendikalara üye olmak hakkına sahip kimseleri çalıştıran gerçek ve tüzel kişilere, bu kanun bakımından işveren denilir. Bu kanun bakımından işveren sayılan gerçek ve tüzel kişiler, işveren sendikası kurmak ve işveren sendikalarına üye olmak hakkına sahip birler.

2. İşveren sayılan gerçek ve tüzel kişiler adına işletmenin bütününe sevk ve idareye yetkili olanlar, bu kanun bakımından işveren vekilidirler. İşveren vekilleri, bu kanun bakımından işveren sayılırlar.

3. İşveren teşekküllerinin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve diğer yönetim ve denetim işlerinde görev alanların, işveren veya işveren vekili sıfatını kaybetmiş olsalar dahi, o göreve getirildikleri anda üye oldukları sendikalardaki üyelik sıfatları devam eder .

4. 2 nci maddenin 1 nci bendinin 1 nci fıkrası ile 3 ncü fıkrasında zikri geçen haller dışında, şirketlerde ortak olanlar, bu kanun bakımından her halde işveren sayılırlar.

Sendikalara üye olmak yasağı ve üyelikten doğan hakların askıda kalması

MADDE 4. — 1. a) Askerî şahıslar ;

b) 22 nci maddenin 2 ncü bendinde yazılı idare, teşekkül, müessese ve bankalarda çalışan müfettişler ve kontrolörler ile umum müdür yardımcısı veya buna eşit ve üst kademelerdeki görevlerde çalışanlar ;

c) Din ve ibadet işlerinde çalışanlar,

2 ve 3 ncü bendlere göre sendika kuramazlar ve sendikalara üye olamazlar.

2. Askerliği meslek edinmemiş bulunan askerî şahısların bu kanuna göre haiz buldukları hak ve yükümler, silâh altında buldukları süre içinde askıda kalır. Ancak, bu bend hükmü, bu kimselerin üyesi oldukları sendikalara aidat ödemelerini ve 14 ncü maddenin 1 nci bendinin (g) fıkrasında zikri geçen yardımlaşma sandıklarına ödemede bulunmalarını engellemez.

Üyelik kazanılması

MADDE 5. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere üye olmak ihtiyaridir. Üye olmak yazılı müracaata bağlıdır.

2. İşçi sendikalarına üye olmak için bu kanuna göre işçi sıfatını taşıyan kimsenin onaltı yaşını doldurması gerekir; onaltı yaşından küçük olanlar, kanuni temsilcilerinin yazılı muvafakatiyle üye olabilirler. Ancak, onaltı yaşından küçük olanlar, sendika genel kurulunda oy kullanamazlar.

Üyelikten ayrılma

MADDE 6. — 1. Her üye, istediği zaman, üyesi bulunduğu meslekî teşekkülden çekilebilir. Çekilme yazı ile olur.

2. Bir teşekkülden çekilen üyenin aidatını üç aydan fazla ödemeye devam edeceğine dair teşekkül tüzüğüne hüküm konamaz.

İşini eski işyerinin bulunduğu belediye veya köy sınırları dışında başka bir yere nakleden veya eski işinin dâhil olduğu işkolunun veyahut onunla ilgili işkollarının dışında başka bir işkoluna aktaran yahut kendisine ihtiyarlık veya daimî mâlûliyet aylığı bağlanan üye için bu bend hükmü tatbik olunmaz.

3. İşçi veya işveren teşekkülü üyeliği vasfı kalkan şahıs aidat ödemiş veya topyekûn ödemede bulunmuş olduğu hernevi yardımlaşma veya ihtiyarlık sendikalarındaki üyelik hakkını, o sandığa yapmış olduğu ödemeler nisbetinde muhafaza eder.

Bu haktan istifade edilebilmesi için yapılması lüzumlu ödemelerin yekûnu teşekkül tüzüklerince tesbit edilir. Ancak, bu miktar beşyüz liradan fazla olamaz. Teşekkül tüzükleri, bu hakkın kullanılması için gerekli yazılı talebin, üyelikten çekilme tarihinden itibaren ne kadar müddet içinde yapılması gerektiğini de tesbit eder. Bu müddet onbeş günden az ve iki aydan fazla olamaz.

İşçi sendikası üyeliğinin devam ettiği haller

MADDE 7. — İşçi sendikası üyesi işçinin işsiz kalması veya tüzüğüne göre sendikanın faaliyet sahası içinde kalmak şartıyla başka bir işe geçmesi, sendika üyeliğine halel getirmez.

Üyelikten çıkarma

MADDE 8. — 1. Kanun ve teşekkül tüzüğü hükümleri gereğince teşekkülden çıkarılan üyenin, çıkarma kararına karşı genel kurula başvurma hakkı vardır. Genel kurul kararına karşı, bu kararın ilgiliye tebliğinden itibaren üç ay içinde, iş dâvalarına bakmakla görevli mahalli mahkemeye ilgili tarafından itiraz edilebilir; mahkemenin kararı kesindir.

2. Çıkarılan üye hakkındaki genel kurul kararı, 12 nci maddede gösterilen resmî makamlara yazıyla tebliğ edilir. Genel kurul kararına karşı, bölge çalışma müdürlüğü, keyfiyetin yetkili resmî makama tebliğinden itibaren üç ay içinde iş dâvalarına bakmakla görevli mahalli mahkemeye itirazda bulunabilir; mahkemenin kararı kesindir.

Sendika, birlik, federasyon ve konfederasyonların kuruluş şartları

MADDE 9. — 1. İşçi sendikaları, aynı işyerinde veya aynı işkolundaki işyerlerinde çalışan işçileri veyahut birbirleriyle ilgili işkollarında çalışan işçileri içine alır.

İşveren sendikaları, aynı işkolunda veyahut birbirleriyle ilgili işkollarında çalışan işverenleri içine alır.

2. a) Sendika birlikleri, belirli bir mahal veya bölge sınırları içinde, birbirleriyle ilgili olmayan çeşitli işkollarında dahi olsa, mevcut sendikaların en az ikisinin;

b) Federasyonlar, aynı işkolunda ve o işkolu ile ilgili işkollarında mevcut sendikalardan en az ikisinin;

c) Konfederasyonlar, mevcut birlik, federasyon ve - Türkiye çapında faaliyette bulunmayı hedef tutmak şartıyla - işkolu esasına göre kurulu sendikalardan en az ikisinin;

Üye sıfatıyla bir araya gelmeleri suretiyle kururlar.

3. İşkolları ve bunların birbirleriyle ilgili olanları, Çalışma Bakanlığınca yapılacak bir yönetmelikle tesbit olunur. Bu yönetmelik, milletlerarası normlar dikkate alınarak hazırlanır. Çalışma Bakanlığı, yönetmeliği hazırlarken, Yüksek Hakem Kurulunun en çok işçi mensubu olan işçi konfederasyonu ile en çok işveren mensubu olan işveren konfederasyonunun - yoksa - Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin istişari mütalâalarını alır. Bu mütalâaların, talep tarihinden itibaren en geç on gün içinde verilmesi gereklidir.

Bu yönetmeliğe göre, her hangi bir işkoluna dâhil olmayıp bu kanuna göre sendika kurmak ve sendikalara üye olmak hakkına sahibolanlar, genel hizmet işkoluna dâhil sayılırlar. Genel hizmet işkolu, ayrı bir işkolu olarak itibar olunup, diğer bütün işkollarıyla ilgili sayılır.

Bu yönetmelik aleyhinde veya bu yönetmeliğin uygulanması ile ilgili işlemler aleyhinde Danıştayda açılacak iptal dâvaları, iki ay içinde karara bağlanır.

Milletlerarası teşekküllere katılmak

MADDE 10. — Bu kanuna göre kurulan işçi ve işveren teşekkülleri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 1 ve 2 nci maddeleri, 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası ve 4 ncü maddesi ve 19 ncü maddesinin son fıkrası ile 57 nci maddesinin 1 nci fıkrasındaki ilkelere aykırı faaliyet sarf etmeyen

milletlerarası işçi ve işveren teşekküllerine serbestçe üye olabilirler ve üyelikten çekilebilirler. İlgili teşekkül, katıldığı milletlerarası teşekkülün tüzüğünü, katılma tarihini takibeden onbeş gün içinde Çalışma Bakanlığına gönderir. Üyelikten ayrılma halinde de, durumu, ayrılma tarihini takibeden onbeş gün içinde aynı Bakanlığa bildirir.

Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerce alınmış olup kuruluşları yukardaki ilkelere aykırı olan veya bu ilkelere aykırı hareket eden milletlerarası teşekküllere katılma kararları, Bakanlar Kurulu kararıyla iptal olunur. Danıştay, Bakanlar Kurulunun bu konudaki kararları aleyhindeki iptal dâvalarını üç ay içinde sonuçlandırır.

Kuruculuk; idarecilik

MADDE 11. — 1. Sendika kurmak ve işbu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin yönetim kurullarında, haysiyet divanlarında ve bu teşekküllerin idaresi, temsili ve denetlenmesi ile ilgili sair işlerde görev alabilmek için, sendika üyeliğinde kanunen aranan şartlardan başka, reşidolmak, medeni hakları kullanmaya ehil olmak, kamu hizmetlerinden mahrum edilmiş olmamak, Türkçe okur - yazar olmak ve Türk vatandaşı olmak şarttır.

2. Türkiye'de birlik, federasyon ve konfederasyonları kuran veya bunlara katılan meslekî teşekküllerin Türk teşekkülleri olması şarttır.

Kuruluş

MADDE 12. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin kurucuları, ilk genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatlarını, ikametgâhlarını belirtmek suretiyle meslekî teşekkülün tüzüğünü mahallin en büyük mülki âmirine makbuz karşılığında tevdi etmeye mecburdurlar.

Tevdi ile birlikte, teşekkül tüzel kişilik kazanır.

2. Teşekkül tüzel kişilik kazanır kazanmaz, kurucular, teşekkülün tüzüğünü ve teşekkülü genel kurul toplantısına kadar sevk ve idare ile görevli kimselerin ad ve soyadlarını, meslek ve sanatlarını ve ikametgâhlarını o mahalde yayımlanan bir gazetede; o mahalde gazete yayınlanmıyorsa, en yakın yerde yayımlanan bir gazete ile ilân ederler. Kurucular, gazetede ilânı, sadece teşekkülün adına ve merkezine inhisar ettirebilirler; bu takdirde, bu bendde zikri geçen vesikaların birer örneği, mahallin en büyük mülki âmirliğinin ve bölge çalışma müdürlüğünün ilân tabelâsına bir ay süre ile asılır ve basılmış nüshaları, masrafı karşılığında, ilgililere tevzi edilir. Bu tevzi resme tabi değildir.

3. Bölge çalışma müdürlükleri, işçi ve işveren teşekkülleri için, Çalışma Bakanlığınca tesbit edilecek esaslar dairesinde birer sicil tutarlar. Bu sicillerin birer örneği Çalışma Bakanlığına gönderilir.

4. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişilik kazanmalarından başlayarak bir yıl içinde ilk genel kurul toplantısını yapmak zorundadırlar.

5. Genel kurul tarafından seçilen yönetim kurulu ve haysiyet divanı üyelerinin ve denetçilerin ad ve soyadlarının, meslek ve sanatlarının, ikametgâhlarının ve tüzük değişikliklerinin ve tüzüğe göre şubelerin açılmasının resmî makamlara bildirilmesinde ve ilânında da bu madde hükümleri uygulanır.

6. Birlik, federasyon ve konfederasyonlara katılma ve teşekküllerden çekilme kararları da, bu maddenin 1, 2 ve 3 ncü bendler hükümlerine tabidir.

Oran; katılma ve çekilme

MADDE 13. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin genel kurullarının ve bu teşekküllerin şubelerinin kongrelerinin toplantı oranı, üye tamsayısının salt çoğunluğudur. Meslekî teşekkül tüzüğünde daha yüksek bir oran tesbit edilebilir. Oran sağlanamazsa, ikinci toplantı,

Birinci toplantı gününden en çok onbeş gün sonraya bırakılır; ikinci toplantıda toplantı oranı aranmaz.

2. Belli bir birlik veya federasyona üye olarak, sendika genel kurulunun toplantı oranına göre toplanan genel kurul üyelerinin salt çoğunluğunun oyunun alınmasıyla mümkündür. Belli bir konfederasyona üye olmada da; 9 ncu maddenin 2 nci bendinin (c) fıkrasında zikri geçen sendikaların, birliklerin ve federasyonların genel kurulları için aynı hüküm uygulanır.

3. Birlik, federasyon ve konfederasyonların kurulmasında da, 2 nci bend hükümü uygulanır.

4. Bir sendikanın üyesi olduğu birlik, federasyon veya konfederasyondan; birlik veya federasyonun da üyesi olduğu konfederasyondan çekilmesi hususunda da, 2 nci bend hükümü uygulanır.

5. Milletlerarası teşekküllere katılma ve çekilmede de 2 nci bend hükümü uygulanır.

6. Sendikaların kendi aralarında, birliklerin kendi aralarında, federasyonların kendi aralarında ve konfederasyonların kendi aralarında birleşmesi hususunda da, 2 nci bend hükümü uygulanır.

Birleşme ile ilgili usul ve merasim konusunda, 12 nci maddenin 1, 2 ve 3 ncü bendleri uygulanır. 9 ncu madde hükümleri saklıdır.

Meslekî teşekküllerin faaliyetleri

MADDE 14. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, tüzel kişi olarak genel hükümlere göre sahiboldukları yetkilerden başka, aşağıda zikredilen faaliyetlerde bulunabilirler :

- a) Toplulukla iş uyuşmazlığı çıkarmak;
- b) Toplu iş sözleşmesi ve umumi mukavele akdetmek;
- c) İş anlaşmazlıklarında ilgili makam ve mercilere, uzlaştırma ve hakem kurullarına, iş mahkemelerine ve sair yargı mercilerine, kanun hükümlerine göre başvurmak veya mütalâa bildirmek ve onlardan talepte bulunmak;
- d) Çalıştırmayı doğuran hukukî münasebetle ilgili hususlarda sosyal sigortalar, emeklilik ve benzeri hakların kullanılmasiyle ilgili olarak üyelerine ve mirasçılarına adli müzaheretle bulunmak;
- e) Mevzuattan, örf ve âdetten, toplu iş sözleşmesinden veya meslekin müşterek menfaatlere doğan hususlarda veyahut - yazılı müraaati üzerine - 2 nci maddenin 1 nci bendinde zikredilen akitlerden doğan haklarıyla sigorta haklarında üyelerini ve mirasçılarını temsilen dâvaya ve bu münasebetle açtığı dâvadan ötürü husumete ehil olmak;
- f) Kanun veya milletlerarası andlaşma hükümlerine göre toplanan kurullara temsilci göndermek;
- g) Evlenme, doğum, hastalık, sakatlık, ihbarlık, ölüm, işsizlik, grev, eğitim ve sair sosyal ve kültürel maksatlar için tesis veya dernek şeklinde yahut meslekî teşekkülün bir kolu halinde yardımlaşma sandıkları kurmak; üyeleri yararına sigorta mukaveleleri akdetmek;
- h) Grev veya lokavta karar vermek ve idare etmek;
- i) İşçilerin veya işverenlerin meslekî bilgilerini artıracak, millî tasarruf ve yatırımın gelişmesine ve reel verimliliğin çoğalmasına hizmet edecek veya genel kültürlerini genişletecek kurs ve konferanslar tertiplemek; sağlık ve spor tesisleri, kütüphane, basımevi ve benzeri kültürel tesisler kurmak; işçilerin boş zamanlarını iyi ve nezih şekilde geçirmeleri için imkânlar sağlamak;
- j) Üyeleri için kooperatifler kurulmasına çalışmak veya bu gibi teşebbüslere yardım etmek veyahut bizzat kooperatifler kurmak;
- k) Mesleklerinin icrası için gerekli her türlü ham veya yarı mamul madde, eşya, âlet, edevat ve makinaları üyelerine kiralamak, ödünç vermek veya hibe etmek;
- l) Üyelerinin refah ve meslekî menfaatlerini her hangi bir şekilde ilgilendirebilecek her konu hakkında inceleme ve araştırmalar yapmak ve gaye ve fikirlerinin gerçekleştirilmesi için her türlü kanuni yollardan faaliyet sarf etmek.

2. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, hizmetlerinde, üyeleri arasında tam eşitliğe uymak zorundadırlar.
3. Bu kanuna göre kurulan işçi teşekkülleri, gelirlerinin en az yüzde beşini, üyelerinin bilgi ve kültür seviyelerini yükseltmek için kullanmak zorundadırlar.
4. Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu hükümleri saklıdır.

Ticaret yapma yasağı

MADDE 15. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller ticaretle uğraşamazlar.

14 ncü maddenin 1 nci bendinin (i) ve (l) fıkraları gereğince bu meslekî teşekküllerin kurdukları tesislerin işletilmesinde, - üyelerinin bu tesislerden istifadesi hali hariç - kâr amacı gütmeleri caizdir; ancak, bu şekilde elde edilen kâr, bu teşekküllerin üyeleri ve mensupları arasında ristürn şeklinde de olsa dağıtılamaz. 14 ncü maddenin 1 nci bendinin (j) fıkrası gereğince dağıtılacak risturn bu hükme tabi değildir.

Yasak siyasi faaliyetler

MADDE 16. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller siyasi partilerden veya onlara bağlı teşekküllerden her hangi bir suretle madli yardım kabul edemez ve onlara maddi yardımda bulunamaz ve onların teşkilâtı içerisinde yer alamazlar; bir siyasi partinin adı altında meslekî teşekkül kurulamaz.

İşçi ve işveren münasebetleri

MADDE 17. — 1. 2 nci maddenin 1 nci bendinde sayılan kimselerle işçi teşekkülleri, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulu işveren teşekküllerine; ve, işverenlerle yukarda bahse konu işveren teşekkülleri de, işçi teşekküllerine üye olamazlar;

Gerek doğrudan doğruya, gerek temsilcileri veya mensupları veyahut araya koyacakları sair kimseler vasıtasıyla birbirlerinin kuruluşları, idare ve faaliyetlerine, nüfuz tesis etmek maksadıyla müdahalede bulunamazlar;

2. Bir işçi teşekkülünü bir işverenin veya bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulu bir işveren teşekkülünün kontrolüne tabi kılmak veyahut bunların nüfuzu altında işçi teşekkülü kurulmasını tahrik etmek;

3. Bir işçi teşekkülünün bir işveren veya bu kanun veya Cemiyetler Kanunu veya özel kanunlar gereğince kurulu bir işveren teşekkülü veya 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulu bir teşekkül tarafından mali yollarla desteklenmesi gayesiyle faaliyette bulunmak;

Yasaktır.

4. Bu madde hükümleri, esnaflık ve küçük sanatkârlık kollarında işçi ve işveren durumunda olanların, 25 Nisan 1949 tarihli ve 5373 sayılı Kanun gereğince kurulu teşekküllerle işbu kanuna göre kurulan teşekküllerde aynı zamanda üye olmalarını önlemez.

Fesih veya infisah halinde malların devri

MADDE 18. — Feshedilen veya infisah eden sendika, birlik, federasyon ve konfederasyon bir işveren teşekkülü ise malları, bu kanun veya sair kanunlar gereğince kurulmuş başka bir işveren teşekkülüne; bir işçi teşekkülü ise, bu kanuna göre kurulmuş diğer bir işçi teşekkülüne devredilir.

Malların, bunlardan gayri gerçek veya tüzel her hangi bir şahsa veya teşekküle veya müesseseye devri veyahut feshedilen teşekkülün üyeleri arasında paylaşılması yasaktır.

İşçi sendikası üyeliğinin teminatı

MADDE 19. — 1. İşçilerin işe alınmaları; sendikalara girmemeleri, muayyen bir sendikaya girmeleri veya girmemeleri veyahut belli bir senlikadaki üyeliği muhafaza veya üyelikten istifa etmeleri şartına bağlı tutulamaz.

Hizmet akitlerine bu hükme aykırı şartlar konulamaz.

Bunun gibi, işveren, bir sendikaya üye olan işçilerle sendika üyesi olmayan işçiler veya ayrı sendikalara üye olan işçiler arasında; işçi alınmasında, işin sevk ve dağıtımında, işçinin mesleki ilerlemesi, ücreti, ikramiyesi ve primleri, sosyal yardım hakları ve disiplin hükümlerinin uygulanması ve sair hususlara ilişkin hükümlerin tatbiki veya çalıştırmaya son verilmesi bakımından her hangi bir ayırım yapamaz.

21 nci madde hükmü ile kanunun cevaz verdiği toplu iş sözleşmesi hükümleri saklıdır.

2. İşçiler, iş saatleri dışında veyahut işverenin rızasıyla iş saatleri içinde, işçi teşekkülünün faaliyetlerine iştiraklerinden dolayı işlerinden çıkarılamaz veya her hangi bir sebeple farklı muameleye tabi tutulamazlar.

3. İşverenin bu madde hükümlerine aykırı hareket etmesi halinde, işçinin İş Kanunu ve sair kanunlara göre haiz olduğu bütün haklar saklıdır.

Bu bend gereğince hükmedilecek tazminat, işçinin ücretinin bir yıllık tutarından az olamaz.

İşçi teşekkülü idareciliği ve temsilciliğinin teminatı

MADDE 20. — 1. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev almaları dolayısıyla kendi rızalarıyla işlerinden ayrılan işçiler; bu teşekküllerdeki görevlerinin seçime girmemek, seçilmemek veya çekilmek suretiyle son bulması üzerine işe alınmalarını istedikleri takdirde; işveren, bunları, boş yer varsa derhal; yoksa, yer boşaldığında, o andaki şartlarla, eski işlerine veyahut eski işlerine uygun diğer bir işe, sair isteklilere tercih ederek almaya mecburdur. Bu takdirde, ücrette ve işten çıkarılmada işçinin eski kıdem hakları saklıdır.

Bu hakkın kullanılması, teşekküldeki görevin sona ermesinden başlayarak üç ay içinde başvurulursa mümkündür. Özel nitelikteki mevzuatla toplu iş sözleşmesi hükümleri saklı kalmak şartıyla, işten ayrılma tarihinden başlayarak beş yıl geçmişse, bu hak düşer.

Yönetim kurulundaki veya başkanlıktaki görevleriyle ilgili cürümlerinden dolayı hüküm giymiş olanlar, bu haktan istifade edemezler.

2. İşçi teşekküllerinin yönetim kurullarında veya başkanlığında görev almaları dolayısıyla kendi rızalarıyla işlerinden ayrılan işçiler, sosyal sigorta primlerini veya aidatlarını işverene düşen primlerle veya aidatla birlikte ödemeye devam etmek şartıyla, eski işyerlerindeki sigortalılık haklarını devam ettirebilirler.

3. 1 ve 2 nci bendlerde yazılı olan haklardan teşekkül şubelerinin yönetim kurulu üyeleriyle başkanları da istifade ederler.

4. a) Bir işyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinde taraf işçi federasyonunun mensubu olan veya o toplu iş sözleşmesinde taraf bulunan işçi sendikalarından o işyerinde en fazla üyeye sahip olan sendika; o işyerindeki işçilerin salt çoğunluğunu temsil etmese dahi, söz konusu işyerinde, toplu iş sözleşmesinde başkaca hüküm yoksa:

- i) İşyerindeki işçi sayısı elliyi aşmıyorsa, en çok iki;
- ii) İşyerindeki işçi sayısı elli ilâ ikiyüz arasında ise, en çok dört;
- iii) İşyerinde ki işçi sayısı ikiyüz ile bin arasında ise, en çok altı;
- iv) İşyerindeki işçi sayısı binden fazla ise, en çok sekiz temsilci gösterebilir.

Bu sayılar, toplu iş sözleşmesi ile yarıdan aşağı olarak tesbit edilemez.

Bu temsilcilerden biri baştemsilci olarak atanır.

b) (a) fıkrasında yazılı vasfı haiz olmamakla beraber, işyerindeki işçiler arasında en çok üyesi bulunan sendika, (a) fıkrasında gösterilen sayıların yarısını aşmamak şartıyla, işyeri temsilcisi gösterebilir. Bunlardan biri baştemsilci olarak atanır.

c) (a) ve (b) fıkralarında söz konusu temsilci ve baştemsilcilerin ve bu Kanuna göre kurulan işçi teşekküllerinin işyerinde çalışan başkanı, yönetim kurulu üyesi, haysiyet davası üyesi veya denetçilerinin hizmet akidlerinin işveren tarafından 19 ncu madde hükümlerine aykırı olarak feshedildiği, 31 nci maddenin 3 ncü bendi gereğince verilen hükmün kesinleşmesi suretiyle sâbit olursa, 19 ncu maddenin 3 ncü bendi hükümleri saklı kalmak kaydıyla, feshedilmiş olan hizmet akdi, işçinin, yukarıda söz konusu hükmün kesinleştiği tarihten başlayarak bir ay içinde yazıyla işverenden istemesi takdirinde, yürürlükten kalkmış olduğu tarihe kadar geriye yürümek şartıyla yeniden ve kendiliğinden yürürlüğe girer.

Meslekî teşekküllerin sağladıkları haklardan istifade

MADDE 21. — Bu Kanuna göre kurulan işçi veya işveren teşekkülünün kendi faaliyetleri sayesinde mensuplarına sağladığı hakların, o teşekkülün mensubu olmayanlara teşmili, bahse konu teşekkülün yazılı muvafakatine bağlıdır.

Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 8 nci maddesi uyarınca Bakanlar Kurulunun bir toplu iş sözleşmesini teşmil etmesi hâlinde, yukarıdaki fıkra hükmü uygulanmaz.

Mamelek ve gelirler

MADDE 22. — Bu Kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin gelirleri :

- a) Üyelerinden alacakları aidat;
- b) Kanuna göre yapabilecekleri faaliyetler ile eğlence, müsamere ve konser gibi faaliyetlerden sağlanacak gelirler;
- c) Bağışlar;
- d) Mameleklerinin gelirlerinden ibarettir.

2. Genel ve katma bütçeli idarelerle mahallî idareler ve bunlara bağlı sâbit ve döner sermayeli müesseseler, sermayesinin tamamı Devlet tarafından verilmek suretiyle kurulan iktisadî teşekkül ve müesseselerle sermayelerinde Devletin iştiraki bulunan bankalar, kamu kurumu niteliğindeki meslekî teşekküller dâhil olmak üzere özel kanunlarla kurulan bankalar ve teşekküller, bu bendde zikredilen idare, teşekkül ve bankalar tarafından ödenmiş sermayesinin en az yarısına katılmak suretiyle kurulan teşekküllerle bunların aynı nisbette katılması ile kurulan müesseseler, işbu Kanuna göre kurulan meslekî teşekküllere herhangi bir şekilde malî yardım ve teberruda bulunamazlar.

3 Ağustos 1961 tarihli ve 344 sayılı Kanunun geçici 1 nci maddesi hükmü saklıdır.

3. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyesi buldukları Milletlerarası teşekküllerden ve Türkiye Cumhuriyetinin üyesi bulunduğu Milletlerarası teşekküllerden gayri dış kaynaklardan Bakanlar Kurulundan izin alınmadıkça yardım kabul edemezler.

4. Bu teşekküllerin eğitim, kütüphane ve spor tesisleri ile meslekî öğretimleri ve toplantıları için lüzumlu menkûl ve gayrimenkûl malları, bu mallarla ilgili alacaklar hariç, haczedilemez; bu mallar vergiye tabi tutulamaz.

Aidat

MADDE 23. — 1. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, üyelerince ödenecek aidat miktarını, Cemiyetler Kanunundaki kayıtlara bağlı kalmaksızın tesbit edebilirler.

2. Aidatın tesbiti, azaltılması veya çoğaltılması genel kurul kararı ile olur.

3. Belli bir işyerinde çalışan işçilerin en az dörtte birinin belli bir sendikaya veya bir arada hareket eden muhtelif sendikalara mensub olması halinde, bu işçileri temsil ettiğini tevsik eden sendika veya sendikaların yazılı müracaatı ve aidatı kesilecek sendika üyesi işçilerin listesini vermesi üzerine, işveren, üyelik aidatını ve Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu gereğince o sendikaya veya onun mensubu olduğu federasyona ödenmesi gerekli dayanışma aidatını, işçilere

yapacağı ücret tediyeından kesmeye ve hangi işçilerin üyelik veya dayanışma aidatını kestiğini bir liste halinde ilgili sendikaya bildirmeye mecburdur. Bu hükme göre üyelik veya dayanışma aidatını kesmiyen işveren, ilgili sendika veya sendikalara karşı, kesmediği aidat tutarınca sorumludur.

Sendika, bu hizmeti karşılığında işverenin masraflarını, işverenin talebi üzerine, ödemeye mecburdur.

4. İşverene başvuran işçi sendikası veya sendikalarının 3 ncü bendde gösterilen vasıfta olup olmadıkları konusunda işverenle sendika veya sendikalar arasında anlaşmazlık çıkması takdirinde, işverenin veyahut sendika veya sendikaların yazılı müracaatı üzerine, anlaşmazlık, müracaat tarihinden itibaren üç iş günü içinde Bölge Çalışma Müdürlüğüne çözülür. Bölge Çalışma Müdürlüğünün bu konudaki kararlarına karşı ilgililer, kendilerine yapılacak yazılı bildiri tarihinden başlayarak üç iş günü içinde iş dâvalarına başvurmakla görevli mahalli mahkemeye itiraz edebilirler. Bu itiraz, üç iş günü içinde kesin olarak karara bağlanır.

Mülk iktisabı

MADDE 24. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller, kanun ve Milletlerarası Andlaşmalarda gösterilen gaye ve görevlerinin gerektirdiği her nevi mülk iktisabına ehil olurlar.

Genel kurul ve şube kongreleri

MADDE 25. — 1. Bu Kanuna göre kurulan meslekî teşekküller genel kurullarının ve şube kongrelerinin en geç iki yılda bir toplanması;

2. Genel kurullarda ve şube kongrelerinde, başkanlık divanı ve komisyon seçimleri hariç, bütün seçimlerin gizli oyla yapılması;

3. İki genel kurul toplantısı ve şube kongresi arasındaki devreye ait hesap raporu ile denetçi raporunun ve gelecek devreye ait bütçe teklifinin genel kurul ve şube kongresi üyelerine toplantıdan önce dağıtılması;

Mecburidir.

Görevlilerin ücretleri

MADDE 26. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin idarecileri ve temsilcilerine verilecek ücretlerle her türlü ödenek ve yolluklar genel kurul tarafından tesbit olunur.

Bu kimselerin her türlü ücret, ödenek ve yollukları, idare kurulunca genel kurula sunulan faaliyet raporunda gösterilir.

Bu kimselerin, sendika üyesi olmak sıfatıyla esasen hakları olan tediyeler, bu madde hükmünün dışındadır.

Mal bildirimini

MADDE 27. — Sendikaların başkan ve yönetim kurulu üyeleri, bu göreve seçildikten sonra üç ay içinde, kendilerinin, eşlerinin ve velâyetleri altındaki çocuklarının malik buldukları malları ve gelirlerini gösteren bir bildirimini noterliğe tevdi etmek zorundadırlar. Bildirim ve rivildigine dair noterlikten alınacak belgeler denetçilere verilir. Bu belgenin hangi noterlikçe verildiği, tarih ve numarası yönetim kurulu karar defterinin özel bir sayfasına kaydolunur.

Bu şahıslar, tekrar seçilsinler veya seçilmesinler, görev sürelerinin sonunda mal ve gelir durumunu gösteren bir bildirimini yine bu hükme uyararak vermek zorundadırlar.

Bu mecburiyete uymayanların başkanlık veya yönetim kurulu üyeliği sıfatları bir aylık müddetin bitiminde kendiliğinden düşer.

Bu bildirimlerde yazılı olanlar açıklanamaz. Ancak, talep üzerine, yargı mercilerine veya denetleme ve inceleme yetkisine sahip diğer makam ve mercilere tevdi olunur.

Sendikaların defter ve kayıtları

MADDE 28. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller aşağıda yazılı defterleri ve kayıtları tutarlar :

- a) «Üye kayıt defteri» : Bu deftere üyelerin kimlik ve adresleri, çalıştıkları işyeri, sendikaya giriş tarihleri ve yükümlü oldukları aidat miktarı kaydedilir ve imzaları bulunur;
- b) Yönetim kurulunun tarih sırasıyla ve müteselsil numaralarla kayıtlanmış ve altı imza edilmiş kararlarının yazılmasına mahsus «Karar defteri»;
- c) Gelen ve giden evrakın tarih ve numara sırasıyla kaydedileceği «Gelen ve giden evrak kayıt defterleri»;
- d) Gelen evrakın aslının, giden evrakın suretinin saklanacağı «Gelen ve giden evrak dosyaları»;
- e) «Zimmet defteri»;
- f) «Aidat», «Gelir» ve «Gider defterleri»;
- g) Yönetim kurulunun bir zabıtla tesbit edeceği ve numaralanmış ve idare heyetince mühürlenmiş varidata ait kopyalı makbuzlarla sarfiyatın fatura, evrak ve kaydiyesini muhafazaya mahsus dosyalar;
- h) «Bilânço, envanter ve kesinhesap defteri» ile, üye kayıt, karar, aidat, kongre divan başkan ve kâtiplerinin yönetim kurulu ile beraber imza edecekleri «Genel kurul kararlarının yazılmasına mahsus defterler» in kullanılmasından önce noterlikçe tasdikî olması mecburidir.

Bilânço ve çalışma raporu

MADDE 29. — Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküller her hesap veya bütçe devresine ait bilânço ve hesaplarını ve çalışma raporlarını aidolduğu devreyi takibeden üç ay içinde Çalışma Bakanlığına gönderirler. Bu bilânço ve hesaplar meyanında teşekkülün o devre içindeki :

1. Gelirleri ve gelir membaları;
2. Giderleri ve sarf yerleri;
3. Başkana ve idarecilere verilen ücretlerle memur ve müstahdemlere ödenen meblâğlar;
4. Para mevcudu;
5. Demirbaş mevcudu;
6. Gayrimenkul mevcudu;
7. Çalışma Bakanlığınca teşekkülün malî durumu ile ilgili olarak istenecek sair bilgiler bulunur.

Faaliyetten men; kapatma; yönetim kuruluna işten el çektirme ve seçimlerin iptali

MADDE 30. — 1. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkülün tüzüğü kanuna aykırı ise, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme :

- a) Bu teşekkülün faaliyetten men'ini; veya
  - b) Tüzüğünü kanuna uygun hale getirmesi için, teşekküle altmış günü geçmiyen bir mehil verilmesini kararlaştırır.
  - c) (b) fıkrasının uygulanması takdirinde, verilmiş olan mehil sonunda, tüzük, mahkeme kararına uyularak değiştirilmemişse, teşekkülün mahkemece faaliyetten men'ine karar verilir.
  - d) Meslekî teşekkül, tüzüğünü mahkeme kararına uyarak değiştirdiğini 12 nci maddeye göre yetkili makama bildirir bildirmez, faaliyetine tekrar başlayabilir.
2. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkül, 16 ncı madde ve 1 nci maddenin 3 ncü bendi hükümlerini ihlâl ettiği takdirde, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla üç aydan altı aya kadar faaliyetten men edilir.

3. Bu kanuna göre kurulan bir meslekî teşekkül, 22 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa aykırı hareket ettiği takdirde, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla üç aydan altı aya kadar faaliyetten men edilir.

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 1 ve 2 nci maddeleri ile 3 ncü maddesinin 1 nci fıkrası ve 4 ncü maddesi, 19 ncu maddesinin 5 nci fıkrası ve 57 nci maddesinin 1 nci fıkrasında yer alan ilkelere aykırı amaçlar güden veya faaliyette bulunan meslekî teşekkül, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararı ile kapatılır.

5. Yargılamanın her safhasında, hükümden önce dahi, işbu kanuna göre kapatmayı veya faaliyetten men'i gerektiren fiilin işlendiğine dair kuvvetli emareler bulunmak şartıyla, bu gibi teşekküller, Cumhuriyet savcısının talebi üzerine, mahkeme kararıyla faaliyetten men edilebilir.

6. Faaliyetten men edilen teşekkülün mallarının idaresi ve menfaatlerinin korunması, Medeni Kanun hükümleri gereğince tâyin olunacak bir veya üç kayyım tarafından ifa edilir.

Kapatma halinde fesih hükümleri uygulanır.

7. Bu maddede zikri geçen haller dışında, bu kanuna göre kurulmuş meslekî teşekküller faaliyetten men edilemez ve kapatılamaz.

8. 12 nci maddenin 4 ncü bendi hükmü ile 25 nci maddenin 1 nci bendi hükmüne aykırı hareket eden meslekî teşekkülün yönetim kuruluna, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme kararıyla işten el çektilir; bu takdirde, görevli mahkeme, teşekkülün genel kurulunu kanun ve tüzük hükümleri gereğince en kısa zamanda toplamak ve yeni yönetim kurulu seçilinceye kadar cari işleri yürütmekle görevli olmak üzere, Medeni Kanun hükümleri gereğince bir veya üç kayyım tâyin eder.

9. 25 nci maddenin 2 nci bendi hükmüne aykırı olarak seçim yapılması halinde, meslekî teşekkül mensuplarından birinin başvurusu üzerine, iş dâvalarına bakmakla görevli mahallî mahkeme, bu seçimleri iptal eder.

İptal edilen seçim başkanlık seçimi ise, yönetim kurulu, kendi üyeleri arasından, yenisi seçilinceye kadar geçecek süre için bir geçici başkan seçer.

İptal edilen seçim yönetim kurulu seçimi ise, 8 nci bend hükmü uygulanır.

İptal edilen seçim denetçi seçimi ise, mahkeme, yenileri seçilinceye kadar denetçilik yapmak üzere yeter sayıda denetçi tâyin eder.

İptal edilen seçim haysiyet divanı seçimi ise, genel kurul yenisini seçmek üzere derhal toplantıya çağırılır.

Ceza hükümleri

MADDE 31. — 1. 17 nci maddenin 1 ve 2 nci bendlerinde yazılı yasalara aykırı hareket edenlere, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

2. 17 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa aykırı hareket edenler, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına mahkûm edilirler. Söz konusu yasağa aykırı olarak yapılan malî yardıma el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

3. 19 ncu madde hükümlerine aykırı hareket eden işverenlere, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası hükmedilir.

4. 20 nci maddenin 1 nci bendi hükmüne aykırı hareket eden işveren veya işveren vekili, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir. İşverenin veya işveren vekilinin 20 nci maddenin 1 nci bendi hükmünü aynı maddenin 3 ncü bendine aykırı hareket etmek suretiyle ihlâl etmesi halinde de aynı ceza verilir.

5. 22 nci maddenin 2 nci bendinde yazılı yasağa uymayanlar ile bunların şerikleri hakkında Türk Ceza Kanununun 240 nci maddesi uygulanmakla beraber, yapılan malî yardım veya bağış kendilerine ödettirilir. Söz konusu yasağa aykırı olarak bu kanuna göre kurulmuş bir meslekî teşekküle yapılmış olan malî yardım veya bağışa el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

6. 27 nci maddede söz konusu mal bildiriminin gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi halinde, suçlu hakkında yüz liradan beşyüz liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

7. 28 nci maddede yazılı defterleri tutmayan - teşekkül tüzüğüne göre - sorumlu kişiler hakkında, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur. Tekerrür halinde ağır para cezasının âzami haddi verilir.

8. 29 ncu maddede yazılı bilgi ve belgeleri süresi içinde Çalışma Bakanlığına göndermeyen - teşekkülün tüzüğüne göre - sorumlu kişiler hakkında, beşyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

Bu bilgi ve belgeleri gerçeğe aykırı olarak verenler hakkında, ikiyüz liradan ikibin liraya kadar ağır para cezası ile birlikte üç aydan ekşük olmamak üzere hapis cezasına hükmolunur.

9. 30 ncu maddenin 1 nci bendi gereğince faaliyetten men'ine karar verilen teşekkülün sorumluları hakkında elliser liradan beşyüz liraya kadar ağır para cezasına hükmolunur.

10. 30 ncu maddenin 2 nci bendi gereğince bir teşekkülün faaliyetten men'ine karar verilmesi halinde, 16 ncı madde ile 1 nci maddenin 3 ncü bendi hükümlerini ihlâl etmiş olanlar hakkında, üç aydan bir yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.

30 ncu maddenin 2 nci bendi gereğince bir teşekkülün faaliyetten men'ine karar verilmiş olması halinde, eğer 16 ncı madde hükmüne aykırı olarak teşekkül tarafından bir siyasi partiye veya bir siyasi parti tarafından teşekküle ödenmiş olan bir meblâğ varsa, bu meblâğa el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

11. 30 ncu maddenin 3 ncü bendi gereğince teşekkülün faaliyetten men'ine karar verilmiş olması halinde, 22 nci maddenin 3 ncü bendinde yazılı yasağa uymayanlarla bunların şerikleri hakkında, eğer fiilleri daha ağır bir cezayı gerektirmiyorsa, altı aydan iki yıla kadar hapis cezasına ve malî yardım veya bağışın bir mislinden aşağı olmamak üzere ağır para cezasına hükmolunur.

Söz konusu yasağa aykırı olarak alınmış malî yardım veya bağışa el konulur ve İş Kanununun 30 ncu maddesi uyarınca Çalışma Bakanlığının tasarrufuna verilir.

12. Bu kanuna göre kurulan meslekî teşekküllerin faaliyetleriyle ilgili olarak, ağır hapis cezasını gerektiren bir suçtan veya - taksirli suçlar haric olmak üzere - altı ay veya daha fazla hapis cezasına hüküm giymiş olanlar ve alehtlak zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahteçilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlardan biriyle hüküm giymiş teşekkül yöneticileri veya mensupları, kanun hükümlerine göre haklarında uygulanacak diğer cezalar saklı kalmak kaydıyla, hükmün kesinleşmesinden itibaren bu kanuna göre kurulan teşekküllerde idare, haysiyet divanı üyeliği, denetleme veya temsil görevi almak hakkını kaybederler.

Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun 55, 56, 57, 58, 59, 60 ve 61 nci maddelerine göre hüküm giymiş olanlar, kanun hükümlerine göre haklarında uygulanacak diğer cezalar saklı kalmak kaydıyla, hükmün kesinleşmesinden itibaren üç yıl süreyle, bu kanuna göre kurulan teşekküllerde idare, haysiyet divanı üyeliği, denetleme veya temsil görevi almak hakkını kaybederler.

Cezanın tecili veya af ile düşmüş olması, bu bend hükümlerinin uygulanmasına engel değildir.

Diğer kanunların uygulanması

MADDE 32. — İşçi ve işveren sendikaları, birlikleri, federasyonları ve konfederasyonları, Medeni Kanun ve Cemiyetler Kanununun işbu kanuna aykırı olmıyan hükümlerine tabidirler.

Kaldırılan hükümler

MADDE 33. — 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendika ve Sendika Birlikleri hakkındaki Kanun ve 25 Mayıs 1959 tarihli ve 7286 sayılı 5018 sayılı Kanuna ek Kanun ile 13 Haziran 1952 tarihli ve 5953 sayılı Basın mesleğinde çalışanlarla çalışanlar arasındaki münasebetlerin tanzimi hakkındaki Kanunun 22 nci maddesiyle 10 Mart 1954 tarihli ve 6379 sayılı Deniz İş Kanununun 40 nci maddesi hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

Geçici hüküm; mal bildirimi

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce kurulmuş olan meslekî teşekküllerin başkan ve yönetim kurulu üyeleri, 27 nci maddede söz konusu mal bildirimi yükümlünü, bu kanunun yayımı tarihinden başlayarak üç ay içinde yerine getirmeye mecburdurlar.

Seçilmiş işçi temsilcileri

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce İş Kanunu gereğince seçilmiş olan işyeri işçi temsilcilerinin görevleri, 20 nci maddenin 3 ncü bendi uyarınca temsilciler seçilinceye kadar devam eder.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunda sözü geçen yönetmelik, bu kanunun yayımı tarihinden itibaren en çok otuz gün içinde yürürlüğe girecek şekilde hazırlanır.

GEÇİCİ MADDE 4. — 20 Şubat 1947 tarihli ve 5018 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulmuş olan işçi ve işveren sendika, birlik, federasyon ve konfederasyonları, tüzüklerini, geçici 3 ncü maddede bahse konu yönetmeliğin yürürlüğe girmesinden itibaren en geç altı ay içinde kanun ve mevzuat hükümlerine uydurmak zorundadırlar.

Yürürlüğe giriş

MADDE 34. — Bu kanun, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 35. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

22 Temmuz 1963

	Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu	
Cumhurbaşkanlığına yazılan tezkerenin tarih ve numarası	: 18.7.1963	1/382,2/286
Bu kanunun yayımının Başbakanlığa bildirildiğine dair Cumhurbaşkanlığından gelen tezkerenin tarih ve numarası	: 22.7.1963	4/245

Bu kanunun görüşmelerini gösteren tutanakların Cilt, Birleşim ve Sayfa numaraları :

Millet Meclisi Tutanak Dergisi			C. Senatosu Tutanak Dergisi			Millet Meclisi Tutanak Dergisi		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
11	36	326	11	62	132	19	109	213
16	67	3		76	587		114	467,468,477
	69	180:190,190:193, 193:197,197:217	12	82	335:337,339:354, 355:361,361:363, 363:381		115	526:535
	70	225:264						
	71	268:304	83		395:398,398:404, 404:431,432,			
	72	310:346			433:438			
	74	355:368	84		452:479,479:495, 496:530			
	78	534:541,542,543, 553:556	85		533:559,563:571, 573:591			
			86		598:601,603,638, 642:653			

Millet Meclisi 126, 126 ya ek ve 2 nci ek S. Sayılı baskı yazılar Millet Meclisi 69, 114 ve 115 nci Birleşim Tutanak dergilerine, Cumhuriyet Senatosu 161 S. Sayılı baskı yazı Cumhuriyet Senatosu 82 nci Birleşim Tutanak dergisine bağlıdır.

Bu kanunu görüşen komisyonlar : Millet Meclisi Adalet, Çalışma ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon ile Cumhuriyet Senatosu Anayasa ve Adalet, Sosyal İşler ve Bütçe komisyonlarından kurulan Geçici Komisyon.